

Y Ban

Tôi Và Gã

Tôi có một quán nước nhỏ ở đầu một con ngõ nhỏ. Gã hay lang thang ra uống nước. Tiện thể tôi làm chân ghi đề. Chiều nào gã cũng ra mua ít nhất một con đề. Tôi, kẻ bắt đắc chí về hưu non, tóc vẫn xanh rờn. Gã có bộ mặt khó đoán tuổi, vừa già vừa non, tóc gã dựng đứng vàng hoe. Có lẽ do cái mớ tóc này nên càng khó đoán tuổi gã. Thực ra cái món tóc vàng hoe giữa lũ đầu đen chẳng có gì là khó lý giải. Thuốc nhuộm đủ loại tây tàu nhập về tràn ngập. ấy là lũ choai choai. Loại như gã cũng chẳng hiếm, chán nhuộm đen thì nhuộm hoe. Nhưng đã là nhuộm thì thể nào cũng có lúc thò ra cái chân trắng. Vậy mà tôi để ý rình mãi chưa lần nào bắt gặp cái chân tóc trắng trên đầu gã. Có lần tôi định bụng sẽ hỏi, rồi lại thôi. Cái loại ngày lang thang, chiều ghi con đề để sống tôi cũng ngại bắt chuyện. Thôi, cứ là xin gởi hai chữ bình an.

Giời đánh ùm vào số phận tôi. Không bắt tôi chết, không cho tôi giàu sang. Giời bắt tôi làm văn chương. Tôi mê muội vào con chữ. Tôi hâm mộ những kẻ được gọi là nhà

văn.

Tôi phát hiện ra gã là một nhà văn nổi tiếng. Gã viết văn từ hồi tôi còn ở trường.

Thế là cái mạch ngầm đã thay đổi trên bề mặt cuộc sống vẫn vậy.

Tôi có một quán nước ở đầu một con ngõ. Gã hay lang thang ra uống nước. Gã thích nước chè tươi hơn chè mạn. Gã thích thuốc Lào hơn thuốc lá. Gã ngửa cổ rít một hơi dài. Mắt gã lim rim miệng tròn vo nhả khói. Phê xong điệu thuốc Lào gã mới trầm ngâm:

- Hôm nay thấy người ta mang rượu quê đi bán rong. Nhớ quê quá.

- Thế bác ở vùng nào? Tôi bắt chuyện.

- Ở N.

- Tôi cũng ở N..

- Thế anh ở huyện nào?

- Tôi ở H..

- À, thế thì đi qua con phà là đến nhà tôi. Cậu có biết con phà đó có tên là gì không?

- Là Lạc quần.

- Đúng cậu người quê ta rồi. Quê cậu ngày xưa thế nào?

Quê tôi ngày xưa nghèo lắm. Mẹ tôi kể lại rằng, quê tôi nghèo đến mức không có nổi một cái đình làng. Làng mà

không có đình như kiểu nhà không có mái. Năm đấy các cụ già ở làng tôi quyết định phải có một cái đình bằng mọi giá. Cho người đi dò la một thôi thì biết làng bên đang xây một cái đình mới. Nó lại dựng kèo cột, cất mái trước rồi mới xây tường bao. Mà cái đình đang dựng chỉ cách làng tôi có một con sông. Các cụ già làng tôi mới họp dân làng, huy động toàn bộ trai tráng nửa đêm bơi sang sông tháo dỡ đình làng nó về bên làng mình. Cột, kèo lấy được về đến đâu là dựng luôn đến đó. Đến sáng thì đình làng tôi cũng cất nóc. Có nóc, có cột rồi mà không có gạch để xây. Dân làng ki cốp đóng gạch xây đình, phải mất một năm sau mới xong. Thôi tớ về đây.

- Ấy, bác ngồi xơi chén nước nữa đã. Bác kể chuyện đang vào. Tôi kém bác có lẽ phải gần 20 tuổi nên không biết chuyện các cụ ngày xưa. Khi tôi sinh ra thì làng tôi đã có cái đình to lắm, lại còn có cả nhà thờ và nhà chùa nữa.

- À, thì làng tớ cũng vậy. Này tớ bảo, cái đất N., quê tớ với cậu ấy mà, sinh ra lắm người tài lắm. Vậy mà sao cậu lại ngồi bán nước ở chỗ này nhỉ. Thôi tớ về đây.

Tôi gãi đầu áp ứng định khoe, tôi cũng sắp thành người tài rồi. Tôi cũng sẽ thành nhà văn như bác. Các nhà văn thường có cái gì đó giống giống nhau.

- Này, ghi con đề.

- À, chào bác. Hôm nay bác “chết” con nào? Tôi đơn đả.
- Theo cậu thì con nào?
- Tôi tính suốt từ sáng đến giờ, dễ con 53 lắm.
- Cậu có quyển sổ mơ không?
- Đêm qua bác mơ thấy gì?
- Mơ thấy mẹ tớ.
- Mơ thấy mẹ à. Để tôi xem.

Tôi rút quyển sổ nhỏ nhàu nát ở trong ngăn kéo bàn nước ra. Tôi lật đến trang mơ. Mơ thấy người chết, mơ ăn chuối, mơ ăn bánh... mơ thấy mẹ, đây rồi 03,30. Đúng rồi, ăn chặt đánh bóng lên là 53, 35. Dứt khoát con 53 hôm nay phải thòi ra.

- Thế ra cậu cũng mê đề đóm à?
- Thì bác bảo đã ghi đề bố thằng nào không đánh đề, có, chỉ là thằng ra đại. Bác nghe tôi đi, hôm nay đánh 4 con: 03,30.53,35. Đánh đậm con 53. Nào bác chết con gì nữa không?
- Vậy thì cứ thế mà ghi, mỗi con một nghìn, con 53, ba nghìn. Thế là chẵn 5000 nhé.
- Xong, bác cầm lấy tích kê. Còn sớm chán bác ngồi uống chén nước nữa đã.
- Ủ ờ thì ngồi buồn thêm lúc nữa. Cha mẹ cậu còn sống không?

- Cha tôi mất rồi, còn có mẹ thôi, vẫn sống ở quê. Tôi bảo lên đây sống với tôi dứt khoát không chịu.
- Lên đây sống thế chớ nào được. Trông cậu nhếch nhác bán quán nước thế này, có mà nhìn đã uất.
- Bác nói phải.
- Là tớ suy từ tớ ra. Tớ là cái giống lạc loài của nhà tớ. Anh em tớ thành đạt hết, còn mỗi một cái giống tớ. Đến lúc chết mẹ tớ vẫn hận tớ.
- Sao cụ giận lâu thế hả bác.
- Có gì đâu. Các cụ ta xưa có câu: Đẻ đứa con khôn mát L. rười rượi. Ông anh cả nhà tớ thành đạt nhất. Thành đạt cả cái việc lấy vợ. Vợ anh ấy là cháu của một ông to. Cả họ, cả hàng, cả hang, cả tổng nhà tớ đều bái phục. Thế mà tớ lại chẳng bái phục gì cả. Tớ lại còn dám nói thẳng vào mặt ông ấy rằng: Đó là sự nhục nhã của anh. Mẹ tớ hỏi: Vinh thế chứ sao nhục? Tớ bảo: Vinh chỗ nào? Con đồ mẹ dám bảo anh ấy vào với dân mà vỗ ngực là cháu rể ông kia đấy. Dân nó chẳng trát phân vào mặt. Mẹ tớ bảo: Vì sao? Tớ bảo: Đặc điểm của dân ta là, không dám chửi vào mặt quan kia thì người ta sẽ chửi vào mặt người họ xa. Mẹ tớ bảo: Thế thì chấp làm gì. Tớ bảo: Sống ở đây thì phải chấp. Từ cổ chí kim đất này là vậy. Mẹ tớ bảo: Từ cổ chí kim, đất này dân đều ghét quan thế thôi. Chứ lòng dạ của

ông quan to ấy tốt lắm. Tớ bảo: Nhưng mà người dân chỉ nhìn vào hành vi của người ấy với dân với nước thôi, chứ sao biết được lòng dạ thật của người ta. Mẹ tớ bảo: Thế hành vi của người ấy với dân với nước thế nào? Tớ bảo: Con người trần mắt thịt nên không thể trả lời hết nhẽ được câu hỏi của mẹ. Con chỉ biết một câu chuyện thế này.

Người ấy đến thăm một bà mẹ già cô đơn. Người ấy hỏi bà mẹ già: Cụ sinh được mấy người con? Tôi sinh được ba người con. Tốt, người ấy nói, vậy các con của cụ bây giờ làm gì? Chồng tôi và người con lớn đã hy sinh trong kháng chiến chống Pháp. Rất tốt, người ấy nói, còn hai người con nữa của cụ đâu? Hai người con nữa của tôi đã hy sinh trong cuộc kháng chiến chống Mỹ rồi. Quá tốt, người ấy nói. Nghe người ấy nói thế bà mẹ già ngừng khóc, mở to đôi mắt đục nhìn đắm đắm vào mặt người đó. Rồi bà mẹ già bỗng bật cười khanh khách: quá tốt, quá tốt... Người có trách nhiệm đã kể lại rằng (Vì bà mẹ già đó chính là bà mẹ Việt Nam anh hùng nên phải có người có trách nhiệm quan tâm), từ đó đến hết cuộc đời bà chỉ nói đúng hai từ: quá tốt, quá tốt.

Khi tớ kể xong câu chuyện, bà mẹ tớ bỗng nổi cơn điên. Bà xông vào tớ cào cấu, xỉ vả: Tao hận mày, tao hận mày, cái giống lạc loài. Vì sao mày lại kể cho tao nghe chuyện

này. Tao hận mày cho đến chết. Mày xéo đi cho khuất mắt tao. Tao không bao giờ muốn nhìn mặt mày nữa.

Rất lâu tớ cũng không hiểu vì sao mẹ tớ hận tớ đến vậy.

Cho đến khi mẹ tớ sắp mất mẹ tớ mới bảo anh tớ rằng:

Mẹ cũng không hiểu vì sao mẹ lại hận nó thế. Mà thực chất nó có lỗi gì đâu. Câu chuyện mà nó kể đó nếu có là thật thì nó cũng phải biết chôn chặt trong lòng, sao nó lại đi kể cho mẹ nghe làm gì. Con ơ con hãy nói thật cho mẹ nghe, có thật là con thành đạt, có thật là con hạnh phúc không? Anh tớ im lặng.

- Mẹ tôi cũng hận tôi lắm. Tôi kể chuyện của tôi cho gã nghe. Bà còn viết giấy từ tôi. ấy là khi tôi đang là một cán bộ nghiên cứu của một viện chiến lược kinh tế. Một cái viện nghe tên đã thấy oách rồi. Mỗi khi tôi về quê, mặc dù chỉ là cán bộ quèn, đều có quan tỉnh quan huyện tình cờ đến thăm. Rồi trong câu chuyện thăm hỏi đó thế nào các ông cũng tình cờ nhờ vả.

- Năm nay nhà nước có “chiến lược kinh tế” nào tầm tầm, nho nhỏ chú xin về cho tỉnh, huyện một cái. To thì không đủ sức, cái nho nhỏ tầm tầm thôi. Các cụ xưa bảo: Một người làm quan cả họ được nhờ. Nay cả tỉnh mình có được một người như chú, thế là may mắn lắm, phúc đức cho cả tỉnh nhà ta đấy.

Tôi cười cười. Biết nói thế nào cho các vị quan tỉnh, quan huyện hiểu về cái viện chiến lược kinh tế? Nôm na rằng đã là viện thì chỉ là nơi nghiên cứu khoa học. Còn nói theo cách của quan tỉnh quan huyện thì chẳng ra viện lại là nơi chạy dự án à? Nhưng chao ôi thực tế nó lại là như vậy. Chỉ có vài cán bộ nhãi nhép như tôi mới làm cái việc gọi là nghiên cứu để hàng năm lãnh đạo còn có cái để báo cáo với cấp trên. Còn lại người ta chạy dự án để ăn phần trăm hoa hồng từ lâu rồi. Vỡ nhẽ tôi thành anh chán đời. Tôi bỏ việc.

Đêm về tôi vất tay lên trán nằm nghĩ ngợi, thế là tôi với gã cùng bị mẹ hận, cùng giống lạc loài. Mẹ tôi cũng bảo tôi là giống lạc loài. Gã là một nhà văn nổi tiếng. Tôi đang đam mê văn chương. Vậy tất tôi cũng sẽ thành nhà văn nổi tiếng. Tôi vô cùng sung sướng với ý nghĩ đó.

Gã đặc biệt thích kể chuyện về thời thơ ấu của gã. Mỗi lần kể về cái thời trẻ con mặt gã sáng bừng, mắt gã long lanh. Gã như lên cơn ộp đồng.

Gã kể: 6 tuổi tứ tự tử. Chuyện thế này. Ngày ấy cứ 4 tháng 1 lần đội chiếu bóng lại đến làng tứ để chiếu phim. Lũ trẻ con như tứ thì chẳng bao giờ phải mua vé cả. Có mà rào kín lên giòi bọn tứ cũng chui lọt. Tứ chỉ xin mẹ tứ 5 xu để mua kẹo kéo ăn cho nó oách. Cái thứ kẹo kéo đó nó mới

cám dỗ làm sao. Một cục kẹo to dùng bằng cái bát ô tô được người bán kéo dài ra dần dần. 5 xu chỉ được một cái kẹo dài và bé bằng ngón tay. Đứa nào mà có 5 xu mua kẹo kéo ăn thì trông rất oách.

Tớ nản nì từ chiều cho đến khi trời tối đen tối sẫm mà mẹ không cho. Ngoài đường làng thì rầm rập tiếng chân người, tiếng cười tiếng nói. Từ bãi chiếu bóng thì tiếng loa tiếng trống thúc. Tớ như phát rồ lên. Tớ mới trèo lên cái cối xay gạo, tháo cái dây thừng buộc ở tròng xay, tròng vào cổ. Chỉ là dọa mẹ thôi. Ai ngờ trượt chân thế là thành treo cổ thật. Tớ giãy giụa, mặt tím lại. Mẹ tớ không vội đưa tớ xuống ngay mà để đến mấy giây cho biết thế nào là ghét thở. Đỡ tớ xuống đất cho tớ hồi lại, mẹ tớ mới dắt tớ đến nhà ông trưởng họ. Mẹ tớ bảo:

- Nó là thằng bất hiếu, mới tí tuổi đầu mà đã định cướp cơm cha, cơm mẹ. Bác là trưởng họ tùy bác định liệu.

Ông trưởng họ đánh cho tớ một trận như tử.

Tôi kể: Nhà tôi nghèo lắm. Ăn cơm không bao giờ được no cả. Bà chị cả tôi ngồi đầu nồi xới cơm cho cả nhà. Hôm nào tôi quên mất mà xìa bát đến lần thứ 3 liền bị bà ấy lấy đũa cả gõ vào đầu và mắng: hốc gì mà hốc lắm thế.

Gã nói: Phải rồi, phải rồi, dân quê ta mới dùng từ ấy, ngồi đầu nồi, đũa cả, hốc, đóp.

Tôi kể: Cả tuổi thơ ấu của tôi lúc nào cũng đói. Đói thì phải đi mò cái ăn. Tôi chui vào vườn ổi (dong riềng) để hái hoa mút tí mật ngọt thì bị cắt chó trật vào quần áo. Chẳng có quần áo khác mà thay tôi cứ để cho cắt chó khô đi. Hết mùa hoa dong riềng tôi chặt cây chuối non lấy lõi của nó ăn ngọt lắm. Rồi đến giáp tết năm ấy, hàng xóm nhà tôi cưới vợ cho con. Cưới xong thì mua sẵn một thúng cam để đến tết dâu mới rể mới đi tết họ hàng. Trong đời tôi chưa khi nào nhìn thấy thúng cam nào ngon đến như vậy. Tôi mới lấy trộm một quả, ngon ơ là ngon. Thế là ngày nào tôi cũng lén sang lấy trộm cam. 30 tết hàng xóm phát hiện thúng cam đã mất. Họ mở cuộc điều tra, phát hiện ngay nhà tôi, vì vườn nhà tôi có vỏ cam héo. Bố tôi tức tốc đi sang làng bên để mua cam về đền cho hàng xóm. Khốn nỗi đã là ngày 30 tết nên trên cây nhà nào cũng chỉ còn dăm quả để đến tối hái thắp hương cúng tổ tiên. Đến 9 giờ đêm bố tôi mới trở về nhà mang theo đủ 30 quả cam để giả cho nhà hàng xóm. Lại giả cả mẹ tôi số tiền sáng mẹ tôi đưa cho, bảo: Nghe chuyện con đại cái mang, mỗi nhà người ta cho một quả. Xong, mẹ tôi ra sau nhà bẻ cái roi dâu, bảo: Bố mày có đánh con thì đánh đi, sắp giao thừa rồi, để năm mới đông cả năm.

Bố tôi ngồi thừ ra một lúc rồi cắt roi dâu đi, bảo: Nó ăn vào

bụng nó rồi, đánh thế nào đây.

Gã kể: Bố tớ đi làm ăn xa thì thoảng gửi về mấy đồng cho mẹ con đong thóc. Đợt ấy đến mấy tháng mà bố tớ không gửi về, mẹ tớ mới đi tìm bố tớ. Mẹ tớ đi được dăm hôm thì bố tớ gửi tiền về qua đường dây thép. Lúc ấy tớ mới hơn 10 tuổi, cầm giấy báo nhận tiền đến uỷ ban xã xin dấu. Tớ bảo với ông xã (là chú họ):

- Chú chứng nhận vào đây cho cháu để cháu đi lĩnh tiền.

Bây giờ thóc hơn (rẻ) thì còn đong được kha khá. Đợi mẹ cháu về thóc kém (đắt) thì nhà cháu lại đói.

Nghe thế ông chú họ liền cộp dấu cho tớ luôn. Chả có đứa trẻ hơn 10 tuổi nào lại ăn nói khôn ngoan như vậy. Tớ mang giấy ra bưu điện lĩnh được 14 đồng. Mang tiền về đến đầu làng thấy người ta đang đưng thịt trâu. Tớ mới đem cả 14 đồng đánh đưng hết, được 15 kg thịt trâu. Ở nhà lúc ấy chỉ có tớ và con em gái. Hai anh em làm mấy món ăn ngay, còn lại cho vào cái nồi 10 kho lên. Một tuần sau mẹ tớ về. Đến đầu làng đã biết chuyện, về đến nhà lại sực nức mùi thịt trâu thì không bước nổi chân nữa. Mẹ tớ ngồi xếp xuống hè, mắt ráo hoảnh, mặt tái dại. Mẹ tớ không còn đủ sức để đánh đòn tớ nữa. Lúc đó 1 hào một thùng thóc, 14 đồng là đong được 140 thùng thóc. Năm đó nhà tớ đói lắm.

Gã nói: Làm cái anh nhà văn phải trải qua thực tế nghiệt ngã thì mới có tác phẩm tốt. Chớ gì có anh nhà văn nào dư ăn dư mặc dư hạnh phúc mà có tác phẩm hay được. Là cái anh nhà văn thì cũng là trời hành đày mà. Trời chót hành thân xác hần rồi thì trả lại cho hần một ít con chữ. Thế thôi có gì mà rộn.

Tôi nói: Tôi muốn hỏi bác chuyện này lâu rồi nhưng chưa có dịp.

Gã nói: Chuyện gì?

Tôi nói: Sao tóc bác nó cứ vàng như rơm, rồi dựng đứng lên thế?

Gã nói: Còn chuyện gì thì hỏi luôn cả thể đi, tớ sống nay chết mai ấy mà. Trời còn cho sống đến thế này là tốt rồi.

Gã kể: Tớ đã ngẫm nghĩ rất nhiều về chuyện này mà chưa lý giải nổi. Có thể là do trời trị vì tội dám khinh bà chị dâu đáng kính của tớ. Bà chị dâu cháu gái của ông quan to mà tớ đã kể cho cậu nghe. Bà ấy cũng thù ghét tớ nhưng biết giấu mặt.

Tớ bị bệnh loét dạ dày, phải phẫu thuật cắt bỏ 2/3. Ca mổ đã được lên lịch ở bệnh viện V.. Tớ đã tiếp xúc với tay bác sỹ mổ cho tớ. Tay này trẻ và cũng mê văn chương, quý tớ lắm. Tay bác sỹ bảo tớ: Nghe con số này bác phải tin em. Em đã mổ an toàn cho 300 bệnh nhân. Tay bác sỹ nói thế

tớ yên lòng. Một tuần nữa tớ lên bàn mổ thì chị dâu tớ ra tay. Ghét gì thì cũng là em ruột của chồng, lại để cho tay vô danh tiểu tốt ấy mổ cho người nhà mình hay sao. Phải là giáo sư đầu ngành chứ. Thế là chuyển sang bệnh viện H., do giáo sư đáng kính đầu ngành đảm trách. Ca mổ được bà chị dâu thuê cả máy quay đến ghi lại để dần mặt chú em chồng, phải ghi nhớ công ơn của bà chị dâu. Thế mới xảy ra cơ sự. Giáo sư đầu ngành một mặt đã nhiều tuổi, mặt khác lý thuyết giỏi hơn thực hành, cắt dạ dày tớ đã đành còn cắt luôn cả mặt tớ nữa. Ca mổ thay vì 3 tiếng đã kéo dài thành 8 tiếng được quay phim kỹ càng. Mặc dù vậy tớ vẫn phải ngậm bồ hòn làm ngọt, kiện cáo sao được. Vuốt mặt phải nể mũi chứ. Hơn hai năm sau tớ lại phải lên bàn mổ lần nữa vì cái mối nối ở mặt nó be bờ lên cản dòng chảy, gây tắc. Lần mổ thứ hai cắt mặt, nối ruột thẳng lên gan. Nối thông thống thì sợ giun chui lên, phải làm nắp đây. Một thời gian sau cái nắp sập xuống, lại tắc. Lên bàn mổ lần thứ 3. Lúc tớ mặc váy hoa ngồi lên xe đẩy vào cầu thang máy tớ đã nhìn thấy họ hàng đến tiễn biệt tớ. Tớ đã nhìn thấy trong mắt bà chị dâu một thoáng thương xót. Thế mà tớ vẫn sống. Chỉ có điều tóc tớ nó biến thành thế này.

Tôi kể: Tôi bị đau bụng kèm theo sốt nhẹ. Đến viện khám

bác sĩ bảo bị kiết lỵ. Cho đơn mua thuốc và truyền một chai dịch. Tôi vốn sợ chết bèn cứ thế làm y lệnh bác sĩ. Đêm về vẫn đau, đến sáng hôm sau vẫn đau. Đến chiều thì đau dữ dội kèm theo sốt cao. Vào viện một bác sĩ khác khám cho bảo, viêm phúc mạc, phải mổ gấp. Vợ tôi lo cuống cuống cứ ngồi cạnh tôi chấm nước mắt. 7 giờ, 8 giờ, 9 giờ mà cũng chẳng thấy bác sĩ gọi lên phòng mổ. Vẫn cứ phải nằm phòng chờ. Bỗng có người đến rí tai, (chả biết tung tích người này thế nào) đã chuẩn bị phong bì cho kíp mổ chưa? Vợ tôi mới bừng tỉnh đi gặp bác sĩ mổ. Dúi vào túi bác sĩ mổ số tiền tương đương 1 chỉ vàng (người không rõ tung tích bảo thế). Tôi nằm trên bàn mổ 4 giờ đồng hồ. Lúc đưa tôi xuống phòng hậu phẫu, bác sĩ mổ bảo vợ tôi:

- Sao ngu vậy, ở thành phố mà phải chờ đến viêm phúc mạc mới vào viện. Tôi làm tốt cho anh nhà rồi đấy.

Vợ tôi trình bày quá trình bệnh tật của tôi, rằng hôm trước đã đưa vào khoa nội khám rồi nhưng bảo bị kiết lỵ. Vị bác sĩ đó bảo vợ tôi:

- Thế là ngu lâu, đau bụng lại đưa vào khoa nội khám thì nó chả bảo là kiết lỵ. Bận sau cứ đau bụng là đưa ngay vào khoa ngoại nhớ chưa.

Quả sau đấy vợ tôi được một bài học, cứ đau bụng là đưa

ngay vào khoa ngoại.

Gã nói: Quả là tở với cậu có nhiều điểm giống nhau thật. Chả trách đồ đùng cậu lại thích viết văn. Tở vào đời cũng bằng một nghề khác đấy chứ, rồi thế chớ nào lại đâm sầm vào văn chương chứ.

Tôi nói: Tôi thấy văn chương nhiều hào quang lắm.

Gã nói: Cậu thấy thế à?

Tôi nói: Thì đấy thôi bác được lên báo ầm ầm.

Gã nói: Trong sổ mơ đánh đề của cậu, mơ nổi tiếng thì ra con số gì? Cậu tra xem cho tở đánh con đề.

Tôi nói: Không có đâu bác ạ. Tôi kiểm tra kỹ rồi.

Gã nói: Thế thì chán bỏ mẹ. Hôm nay không biết đánh con gì đây.

Một hôm có hai người đàn ông đến tìm gã đúng lúc gã đi vắng. Họ ra ngồi quán nước của tôi để chờ gã về. Một người áng chừng là từ nơi xa đến. Họ vừa uống nước vừa nói chuyện. Những câu chuyện về một người thứ 3. Đó là gã.

- Chỉ kể về sức làm việc tôi đã báỉ phục hấn lắm, hơn 50 vở kịch, gần 10 tiểu thuyết, hàng trăm truyện ngắn, hàng trăm bài thơ.

- Tôi tưởng sau cái vụ ở T. thì anh hận hấn lắm.

- Có hận. Nhưng hận mình là chính. Anh bảo, bạn bè cùng

chiến hào chiến đấu. Mũi tên hòn đạn còn chia nhau, thế mà đến khi hấn gặp nạn lại bỏ. Bỏ vì sợ vì hèn chứ có phải vì phản bội bạn bè chi đâu.

- Mà ngấm kỹ đó mới chỉ là một vế. Vế nữa vì hèn mà chẳng dám sống hết mình, viết hết mình. Bao điều muốn viết nhưng vì sợ mà đành phải thôi.

- Bây giờ hấn sống thế nào?

- Ban ngày thì vật vờ. Đêm thì cày như điên.

- Hấn tài, quả là hấn tài.

- Ông có sợ gặp hấn, hấn đuổi không?

- Giờ thì còn sợ gì nữa chứ. Gặp nhau nói với hấn một câu, kéo chết rồi không nói được nữa, rồi hấn đuổi cũng xong.

- Nghe đâu cuốn sách bị đốt của hấn hồi ấy bây giờ được tái bản đấy.

- Thời ấy nó vậy, chứ giờ đọc lại có là gì đâu. Cuộc sống nó còn nghiệt ngã gấp hàng trăm hàng nghìn lần ấy chứ.

- Khổ cái anh nhà văn. Từ cổ chí kim có thấy anh nhà văn nào làm binh biến đâu. Ấy vậy mà chả có thể chế chính trị nào ưa anh ta cả, luôn là hạng người bị nghi ngờ nhiều nhất.

- Tài, quả là hấn tài. Chỉ nội việc hấn chịu đựng được các ngón đòn tâm lý mà người ta ngấm ngầm hành hạ hấn 10

năm trời mà không phát điên, mới thấy hấn tài.

- Thà cứ bỏ tù đi còn dễ chịu hơn.

Hai người khách chờ gã đến tối sẫm mà không thấy gã về mới chịu rời quán nước nhà tôi.

Xâu chuỗi câu chuyện của hai người khách nói về gã tôi chẳng hiểu đầu cua tai nheo ra sao, nhưng tôi biết được các sự kiện quan trọng. Đó là có một cuốn sách của gã bị đốt. Đó là sự kiện ở T.. Đó là hấn bị coi là phản động. Tôi định bụng sẽ hỏi gã cho ra nhẽ.

Gã bỗng biến mất. Tôi càng chờ gã càng mất tâm dạng. Đến gần 1 năm sau mới thấy gã xuất hiện. Tóc gã càng vàng hơn, dựng đứng hơn. Mặt gã lõ vào, chân tay giờ xương. Chỉ có đôi mắt là vẫn lấp lánh.

- Bác biến đi đâu vậy? Tôi hỏi gã.

- Đi xạ trị, ung thư rồi.

- Bác thói mồm, hay nói chơi.

- Chả ai nói chơi với tính mạng.

- Sao đến nông nỗi ấy.

- Trời thế là thương đấy. Sống được đến đây là tốt lắm rồi.

- Này, nói thật với cậu tớ ác ghê lắm nhớ. Tớ rất thích chết kiểu nổ máy bay. Đùng. Hoảng loạn một giây, đau một giây. Thế là xong. Nghĩ lại mới thấy mình ác. Mình sướng nhưng bao nhiêu người khổ. Bao nhiêu người còn muốn

sống chứ có ai muốn chết như mình đâu. Lão trời ác với tớ quá, ai lại bắt tớ chịu đau đớn thế bao giờ.

- Cậu tra xem, ung thư ra con gì?

- Chưa có trong sổ mơ đâu bác ạ.

- Được để tớ bán xong điều thuốc Lào, rồi tớ nghĩ ra một con.

Gã phê mấy phút. Xong, tỉnh như sáo sậu.

- À quên tớ hỏi cậu chuyện này, cách đây 9-10 tháng gì đó, buổi chiều có hai tay đến chờ tớ ngồi quán nước của cậu, đúng không?

- Vâng đúng rồi. Bác nhắc em mới nhớ. Em cứ chờ bác đến để hỏi.

- À, cậu xưng em với tớ từ bao giờ vậy nhỉ?

- Thì bác chả hơn em gần hai chục tuổi là gì?

- Nghe ngọt ngào ra phết. Tớ có một thằng em cùng cha khác mẹ. Thấy cảnh nó lao động chân tay vất vả, khó khăn mới bảo nhau đến nhận máu mủ, rồi tìm cách giúp đỡ nó. Nào ngờ nó bảo, các ông biến đi cho tôi nhờ, chả có các ông thì tôi vẫn sống đấy thôi. Nghe nó nói tức anh ách nhưng trong dạ lại sượng, đúng nó là máu mủ nhà mình rồi.

- Bác ngồi đây lâu lâu một tí. Em đã chuẩn bị thức nhắm và chai quốc lủi rồi. Để em chạy về lấy.

- Hôm nay có việc gì mà long trọng thế?
- Em muốn tham khảo bác mấy việc.
- Này tớ bảo thật cậu, vớt mẹ nó mấy cái từ hào nhoáng ấy đi. Cứ nói nhiều nó vận vào văn đấy. Nghe sáo bở mẹ. Tôi chạy nháo nhào về nhà lấy mấy con mực và chai nút lá chuối. Chạy ra, gã lại đang ngửa cổ rít thuốc Lào. Tôi chờ cho gã phê xong thuốc. Phải mấy phút sau gã mới phều phào:
- Sức khỏe kém quá rồi, phê lâu.
- Thế hỏi gì hỏi đi.

Tôi hỏi: Vì sao cuốn sách của bác bị người ta tịch thu vậy?
Phản động à?

Gã trả lời: Nó chẳng phản động, nó không làm lộ bí mật quốc gia, nó không kích động bạo lực, nó không kích dân... Nghĩa là nó không vi phạm pháp luật. Nó chỉ có mỗi tội, sự thật. Nhà văn ấy mà, là tên gọi chung. Còn tùy thể loại văn học mà nhà văn đó viết người ta sẽ chia ra là, nhà văn lãng mạn, nhà văn trinh thám, nhà văn viễn tưởng, nhà văn hiện thực... Chứ chả có nhà văn phản động, nghĩa là viết thể loại phản động đâu.

Tôi hỏi: Vậy thì sao nó lại bị tịch thu?

Gã trả lời: Tớ cũng chả hiểu vì sao nữa. Tớ cứ thế tớ viết và con chữ nó cứ thế nó ra.

Tôi hỏi: Bác viết về cái gì?

Gã trả lời: Tớ viết về xã hội thôi. ấy đại khái là thế này.

Người ta nói nó đẹp nó tốt. Tớ lại viết ra rằng nó chẳng đẹp chẳng tốt. Người ta nói nó vĩnh cửu. Tớ lại viết là nó sắp sụp đổ. Mà y như rằng nó diễn ra đúng y như tớ đã viết.

Tôi nói: Chả trách nào!

Gã hỏi: Thế cậu bảo phải viết làm sao?

Tôi nói: Thì văn chương phải hư cấu chứ.

Gã nói: Hư cấu nào thì cũng phải trên cái nền cuộc sống chứ.

Tôi nói: Thế là tôi đã hiểu xong một vấn đề rồi. Thế còn sự việc ở T.?

Gã trả lời: Là thế này, 10 năm sau vụ đốt sách, tớ vẫn sống vẫn viết vẫn nổi tiếng. Có cái hội nghị ở H. nó mời. Thằng tổ chức là thằng yêu văn chương. Nó thấy tớ với cái lão nhà văn nữa. Nó bảo xếp hai nhà văn vào phòng VIP. Tớ bảo thằng, tôi ngủ cùng phòng với chó còn hơn ngủ với lão này.

Tôi hỏi: Vì sao bác lại thù nhà văn kia thế?

Gã trả lời: Thằng lưu manh thì có thằng lưu manh nó chơi.

Thằng ngu thì có thằng ngu chơi. Thằng đều thì có thằng đều chơi. Còn những thằng giả dối thì cũng chẳng chơi

được với nhau.

Tôi hỏi: Sau cái sự vụ của bác chắc là bác thù nhiều người lắm? Vì nếu kể cái sự hèn thì nhiều người hèn lắm. Em tự đối chất với lương tâm em cũng hèn.

Gã trả lời: Tớ cũng hèn. Anh hèn thì thương anh hèn. Ban đầu thì giận. Sau thì thương. Nhưng nó chả để cho mình thương. Nó nhận sự thương của mình thì chả ra là nó nhận mình hèn ư. Kể thông minh lắm mới nhận được ra mình hèn. Mất hết bạn rồi. Chỉ không có bạn thôi.

Tôi hỏi: Không có bạn có sống được không?

Gã trả lời: Vẫn sống nhăn ra đấy. Tớ nói bạn là bạn tri kỷ, bạn chiến hào ấy chứ. Thời buổi này thiếu mẹ gì bạn. Bạn ăn, bạn chơi, bạn đề bạn đóm, bạn du thủ du thực. Tớ lại ngộ ra bạn ấy hay hơn nhiều.

Tôi hỏi: Câu hỏi này rất quan trọng với em. Em hay xem phim Hollywood lắm vì thế em tưởng tượng ra cái cách tra tấn người đến thế là cùng.

Gã nói: Tớ cũng thích xem phim Mỹ.

Tôi hỏi: Vậy nó có giống thế không?

Gã nói: Cái gì giống?

Tôi nói: Cái cách họ ra đòn tâm lý ấy mà.

Gã nói: Giống là giống thế nào. Giống thế thì nước ta thành nước Mỹ à?

Tôi hỏi: Thế nó thế nào?

Gã nói: Ngày này qua ngày khác chỉ độc với hai câu: Tổ chức phản động nào đứng đằng sau, xúi giục? Đã nhận thức ra tội lỗi chưa?

Tôi hỏi: Thế sao bác không phát điên?

Gã trả lời: Có phát điên chứ, rồi sinh ra cả bệnh đau dạ dày.

Tôi hỏi: Thế sao giờ không điên?

Gã trả lời: Điên mới nghĩ được là, đây là sứ mạng cao cả mà trời đất đã giao phó cho ta. Như chúa Giê su như Phật vậy. Chúa Giê su phải đóng đinh câu rút. Phật thì phải chịu kiếp nạn. A ha, vũ trụ bắt ta phải mang một sứ mệnh cứu rỗi dân tộc ta. Tớ chẳng thấy mấy ngón đòn của họ ra gì. Bắn đi họ không gọi lên lại thấy làm đau khổ. Rồi bỗng dưng có những quan chức rất to, đầy vẻ trách nhiệm gọi tớ đến nhà riêng mà rằng (chứ lại không phải ở công sở đâu nhé) để tâm sự: cậu (chú, em, mày) rất có tài, có tâm mới viết được những dòng văn tâm huyết ấy. Đó là những áng văn chương rất hay, cả một đời làm văn chương mấy ai viết được như vậy. Chả có phản động, phản hăng gì sất, chỉ có bọn ít học mới quy chụp linh tinh thế thôi. Nhưng những áng văn ấy nó ra đời không đúng lúc nên gây phản cảm, dễ làm cho nhân dân hiểu lầm. Anh biết

cậu (chú, em, mày...) đã mệt mỏi quá rồi. Thôi làm đại một cái bản kiểm điểm nhận tội đi, tội nhẹ nhất là vì ngu, tội nhẹ nhì là nhận thức kém, tội nhẹ thứ ba là nhẹ dạ...

Sau 3-4 lần gọi tớ đến nhà riêng tâm sự như vậy tớ bỗng tỉnh điên. Khi không còn điên nữa thì cảm giác sợ hãi, tủ nhục ủa đến. Sợ quá mà đâm ra bị bệnh đau dạ dày.

Nhưng ngẫm ra cái bệnh dạ dày này nó hành hạ ai thì nó hành chứ với tớ nó là vị cứu tinh đấy. Theo giờ làm việc của viên chức các tay đó (là các nhân viên bảo vệ tư tưởng ấy mà) gọi tớ lên để làm tường trình và báo cáo xem đã nhận thức được sai lầm đến đâu. Người hỏi kẻ trả lời, giằng co nhau từng chữ. Độ một giờ sau thì cơn đau phát tác. Cái bệnh đau dạ dày thì cậu biết đấy, nguyên nhân của nó có thể là do tác nhân vật lý, có thể là do thần kinh căng thẳng. Có người vì căng thẳng qua mà bực dạ dày là gì? Đấu nhau con chữ căng thẳng mà cơn đau dạ dày ập đến. Đau quá không chịu nổi tớ bảo tay nhân viên: Cho tôi xin cốc nước lọc để tôi uống thuốc. Tay nhân viên đưa cho tớ cốc nước lọc. Tớ lấy gói thuốc muối Nabicabonát, thuốc đặc trị dạ dày ngày đấy, ngửa cổ dốc vào miệng rồi chiêu ngụm nước. 10 phút sau thuốc có tác dụng. Đầu tiên là ợ. Tớ ợ thật to. Cái mặt tớ đây bình thường trông đã kinh rồi vậy mà tớ còn há hốc mồm ra ợ

thật to. Ợ một tràng dài. Nói gì thì nói chứ, các tay nhân viên đó đều là được học hành tử tế, lại còn phải giỏi giang nữa mới vào được cái nghề này, chúng nhìn tứ há hốc mồn ra ợ, chúng phát kinh. Sau khi ợ một hồi thì tứ đánh rầm. Rầm to. Tứ kệnh dít lên mà đánh một tràng. Hết ợ lại đánh rầm, tởm thế, bố đưa nào chịu được. Vậy là giải tán. Tứ đã nắm bắt được ngay cái sự kinh tởm của các tay nhân viên nên ngày nào tứ cũng giở ngón đòn đó ra. Thế mà các tay ấy cũng chịu được đến một tháng đấy. Hồ sơ vụ án được kẹp lại với dòng kết: Tâm thần phân liệt. Đây câu chuyện của tứ là thế đấy.

Câu chuyện của gã ám ảnh tôi khủng khiếp. Cái mà tôi sợ nhất là những điều gã kể nó sẽ vận vào cuộc đời tôi. Cứ y như người sợ ma sợ quỷ, mà ma quỷ thì đã có ai nhìn thấy bao giờ, thế mà có người sợ đến tự nhiên mà chết. Nỗi lo sợ của tôi là có căn cứ hẳn hoi chứ không hẳn là vu vơ. Ở đời nó có những sự trùng hợp đến kỳ lạ. Tôi và gã, ngẫu nhiên mà có nhiều sự giống nhau. Những sự giống nhau đó thì chả có gì hay ho nhưng cũng chả có gì khốn khổ. Một đời người bình thường đa phần đều trải qua như vậy. Thôi, tôi chỉ là một phận người bình thường. Tôi chả mang sứ mệnh nào của giới cả. Tôi cũng không bị đau dạ dày để mà ợ, mà đánh rầm được. Tôi sợ lắm, chỉ nghĩ đến thôi

mà mạch máu của tôi đã đông nghẽn lại rồi. Thôi tôi chỉ là người bình thường thôi.

Hai ngày hai đêm lo sợ mà mặt tôi lõ lại rồi, tóc tôi rụng đứng. Nhìn vào gương tôi thấy mặt tôi giống giống mặt gã. Tôi sợ qua gào rú lên. Vợ tôi đưa tôi đến bệnh viện. Các thầy thuốc khám và xét nghiệm mà chả tìm ra bệnh nào. Vợ tôi đi xem bói, thầy bói phán rằng tôi bị ma làm, phải cúng. Tôi tỉnh như sáo sậu, ma nào làm tôi đâu. Tôi bảo vợ, chuyển nhà đi nơi khác, đúng là ở đây có ma thật. Vợ tôi đồng ý luôn. Chúng tôi đổi nhà đến một nơi xa hẳn ngôi nhà cũ. Khi chuyển nhà chúng tôi gom hết bản thảo của tôi cùng rác rưởi, châm một mối lửa. Bản thảo viết trên giấy nổ cháy sem sém.

Kiếp sống của tôi còn vài ba chục năm nữa, tôi muốn sống thật bình yên. Tôi sợ những nỗi sợ. Tôi sợ gặp lại gã nên tôi không mở quán nước nữa.